

ตรวจครัว - ตรวจวัด รักษาสমบัติพระศาสนา

นั่งสามล้อตรวจวัด

ในวัยสูงอายุ ๘๓ ปีของคุณยาย ท่านยังขยันขันแข็ง กิจวัตรอีกอย่างหนึ่งที่ข้าพเจ้าเห็นคุณยายทำเป็นประจำ คือ การ นั่งสามล้อตรวจบริเวณต่าง ๆ ภายในวัด ทั้งตอนเช้าและตอนเย็น

เวลาประมาณก่อน ๘ โมงเล็กน้อย พี่อุบาสกจะนำสามล้อมาจอดรับคุณยายที่หน้าห้องเลขานุการ หลังจากคุณยายรับประทานอาหารเช้าเสร็จแล้ว พี่อารีพันธุ์จะส่งคุณยายขึ้นนั่งรถสามล้อ บางครั้งคุณยายเสร็จเร็วสามล้อยังไม่มา พี่อารีพันธุ์ก็จะพาคุณยายค่อย ๆ เดินย่อยอาหาร ไปรอรถสามล้ออยู่ที่ครัว

ตอนเช้าแดดยังไม่จัด คุณยายจะนั่งสามล้อไปทางหน้าวัดซึ่งเป็นฝั่งทิศตะวันออกแล้วจึงอ้อมกลับไปทางหลังวัด ซึ่งมีต้นไม้ทึบ แม้สายแล้วแดดก็ไม่ร้อนมากนัก คุณยายจะใช้เวลา

นั่งรถสามล้อตรวจจากหน้าวัดไปหลังวัดจนกลับมาถึงที่พัก
ประมาณชั่วโมงกว่า ๆ

โดยเฉลี่ยคุณยายจะกลับมาถึงที่พักคือที่ห้องเลขหา
ประมาณ ๙ โมงเช้า จะก่อนหรือหลัง ๙ โมงก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น
พี่อารีพันธุ์มอบหมายหน้าที่ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มารับคุณยายเมื่อ
รถสามล้อมาถึง ดังนั้นก่อนเวลา ๙ โมง ข้าพเจ้าจึง มักออก
มายืนที่หน้าห้องเลขหา คอยชะเง้อดูตามเส้นทางว่า รถ
สามล้อคุณยายมาถึงจุดไหนแล้ว เพื่อว่าเมื่อรถสามล้อมาถึงจะ
ได้รับท่านลงจากสามล้อได้ทันที

บางวันรถสามล้อคุณยายก็มาถึงเร็ว แต่บางวัน ๙ โมง
กว่าแล้วยังกลับมาไม่ถึง ถ้ารู้สึกว้ากว่าปกติมากข้าพเจ้าจะ
ปั่นจักรยานตามไปดูว่าสามล้อคุณยายอยู่ที่ไหน กำลังประสบ
เหตุการณ์ใดอยู่ ส่วนใหญ่ก็จะพบว่า สามล้อคุณยายจอดอยู่ที่
หน้าอาคารสองชั้น (อาคารบุโรหิตา) ซึ่งเป็นที่ทำงานของพระ
อุบาสก อุบาสิกา คล้ายสำนักงานรวมในปัจจุบัน บางครั้งจะพบ
ท่านนั่งอยู่บนสามล้อที่จอดนิ่งสนิทอยู่ กำลังพูดคุยกับพระหรือ
เด็กวัด (อุบาสก อุบาสิกา) ที่อยู่แถว ๆ นั้น บางครั้งข้าพเจ้าก็พบ
แต่สามล้อว่างเปล่าของคุณยายจอดอยู่ เมื่อตามไปดูจึงพบว่า
คุณยายท่านเดินเข้าไปตรวจดูข้างในอาคารสองชั้น

คุณยายท่านมักจะแวะมาที่อาคารสองชั้นอยู่เสมอ โดยเฉพาะวันไหนที่ท่านนั่งสามล้อตรวจวัดแล้วพบเห็นอะไรที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ท่านก็จะแวะเพื่อที่จะเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่ท่านพบเห็นให้พระและเด็กวัดที่ทำงานอยู่ที่นี่ฟัง เพื่อที่ทุกคนจะได้ช่วยกันดูแลปรับปรุงแก้ไขต่อไป หรือไม่ก็ไปตรวจดูความเรียบร้อยที่อาคารสองชั้นว่าอยู่กันอย่างไร สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยดีหรือเปล่า

กลับมาจากนั่งสามล้อ คุณยายมักจะมีเรื่องต่าง ๆ ที่คุณยายพบเห็นมาเล่าให้ฟัง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการรักษาสมบัติสงฆ์ สิ่งไหนที่ท่านทำได้ ท่านกับพี่อุบาสกที่ถีบสามล้อให้ก็จะช่วยกันลงมือทำเองทันที

มีอยู่ครั้งหนึ่ง คุณยายท่านกลับมาแล้วเล่าให้ฟังว่า

“วันนี้ยายไปปราบหญาคา กับเป๊าะแป๊ะ (ต้นต้อยติ่ง) มา”

ข้าพเจ้าถามคุณยายว่า “คุณยายไปถอนด้วยหรือเปล่าคะ”

คุณยายท่านตอบว่า “ถอน ช่วยกันกับประติษฐ์ (ปัจจุบันคือพระประติษฐ์ อริณฺขโย) ตอนเช้ายายถอนได้ ตอนเย็นยายอาบน้ำแล้วไม่ถอน นั่งอยู่บนรถดูเฉย ๆ”

คุณยายแม้ท่านจะวัย ๘๐ กว่า ๆ แล้ว แต่ท่านไม่เคยนั่ง

เฉยดูตาย สิ่งไหนที่ทำได้ท่านจะลงมือทำด้วยตัวท่านเองทันที

บางครั้งหากสิ่งที่ท่านไปพบเห็นนั้น เป็นงานที่หนักเกินแรงหรือเกินกำลังที่ท่านจะทำได้ ท่านก็จะดู ๆ และจดจำสถานที่นั้นไว้ แล้วจะนำมาหาวิธีการแก้ไขต่อไปไม่ปล่อยให้ข้ามวัน บางครั้งเมื่อกลับมาถึงที่พัก คุณยายก็จะเอนหลังพัก

คุณยายบอกว่า “พอยายนอนทำใจนิ่ง ๆ ดั่งธรรมะ ภาพมันก็จะผุดขึ้นมาว่า จะต้องทำอย่างไรต่อไป มันเห็นในที่”

คุณยายจึงมีวิธีแก้ปัญหาที่ชาญฉลาดยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือน เพราะท่านไม่ต้องคิดให้ปวดหัว แต่ว่าผุดให้รู้ขึ้นมาจากธรรมกายภายใน

บางครั้งเมื่อกลับมาถึงแล้ว ท่านจะเล่าให้ฟังว่า ไปพบตรงนั้นรกรุงรัง ตรงนี้ข้าวของทิ้งไว้จะเสียหาย พร้อมกับบอกให้ข้าพเจ้าช่วยโทรตามหาบุคคลที่รับผิดชอบดูแล เพื่อแจ้งเรื่องเหล่านั้นให้รับทราบ ซึ่งส่วนใหญ่ก็หนีไม่พ้นโทรศัพท์ไปที่สโตร์หน้าวัด ซึ่งในช่วงนั้นเป็นศูนย์รวมของหน่วยงานช่าง งานโยธางานสุขาภิบาล ฯลฯ และมีคนงานที่มีหน้าที่ดูแลอยู่เป็นจำนวนมากพอสมควร แต่ในบางครั้งเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วน โทรศัพท์ไปบอกก็คงไม่เหมือนท่านไปบอกด้วยตัวเอง

ดังนั้นหลังจากนั่งสามล้อตรวจวัดเสร็จ กลับมาถึงนั่งพักพอหายเหนื่อยแล้ว คุณยายก็จะชวนให้พี่อารีพันธุ์ช่วยขับรถพาท่านไปที่สโตร์หน้าวัดอีกครั้งหนึ่ง ส่วนใหญ่จะไปพบหลวงพ่ิณานาภิณโณ (พระครูปลัดภูเบศ ญาณานาภิณโณ) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดูแลงานในส่วนนั้น เมื่อรถคุณยายไปถึง ถ้าหลวงพ่ิทราบ ท่านจะรีบเดินมาหาคุณยายที่รถทันที ด้วยกิริยาที่แสดงความเคารพรัก ขณะเดียวกันนั้น เมื่อคุณยายเห็นท่านก็จะรีบพนมมือไหว้ แล้วกล่าวทักทายท่าน พร้อมกับเล่าสิ่งที่ท่านไปพบเห็นระหว่างนั่งสามล้อตรวจวัดให้หลวงพ่ิฟัง

“ท่าน...ยายไปเห็นตรงแถวเนินประตู พวกคนงานเขาทำอะไรทั้ง ๆ ขว้าง ๆ ไข่ ทำเสร็จแล้วไม่เก็บ...”

แล้วท่านมักจะลงท้ายด้วยประโยคที่เหมือนเป็นการฝากฝังและให้ความไว้วางใจว่า “ท่านช่วยยายดูแล้วด้วยนะ” ซึ่งเป็นประโยคที่ข้าพเจ้ามักได้ยินท่านพูดอยู่เสมอ ๆ กับพระที่รับผิดชอบงานในส่วนต่าง ๆ ที่ท่านไปพบเจอ

ถ้าคุณยายทำสิ่งใดแล้ว ท่านจะตามงานของท่านตลอดอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยหรือย่อท้อ มียุ่ครั้งหนึ่งขณะที่ท่านนั่งสามล้อตรวจวัด ท่านสังเกตเห็นว่าที่บริเวณข้าง ๆ กำแพง พื้นหญ้าสีเขียวเป็นรอยทางคนเดิน คุณยายบอกว่าทางที่เขาทำไว้

ให้ใช้เดินก็มี ทำไม่ถึงซี่เกียจ มาเดินลัดสนามแถวนี้ ท่านจึงคิดหาวิธีการไม่ให้คนเดินผ่าน โดยให้พี่ประดิษฐ์ทำป้ายมาปักไว้ตรงบริเวณที่คนงานชอบเดินผ่านไปมาว่า “ห้ามเดินผ่าน”

เมื่อปักป้ายไว้แล้ว เวลาท่านนั่งสามล้อท่านก็จะแวะเวียนไปดูอยู่ทุกวัน เมื่อทราบว่าย้ายที่ปักไว้แล้วไม่ได้ผล ท่านก็คิดหาวิธีการใหม่ต่อไป

คุณยายท่านจะบอกว่า “เวลายายทำงานอะไร จะค่อย ๆ กระทบ ๆ ดูลู่ทาง” แล้วท่านก็ให้พี่ประดิษฐ์หาต้นไม้ที่เป็นหนาม ๆ มาปลูกกันตรงทางเดินไว้ ที่นี้คงไม่มีใครกล้าเดินผ่านแล้ว เพราะกลัวเจ้าหนามแหลม ๆ ของต้นไม้ที่มันแทงเอา

สำหรับคุณยายแล้ว ไม่มีคำว่าผัดวันประกันพรุ่ง ไม่มีคำว่าเอาไว้อีก่อน ไม่มีคำว่าทิ้งงาน มีแต่คำว่าติดตามและตามติด คิดสิ่งใดแล้วท่านจะลงมือทำทันที ข้าพเจ้ายังมองไม่เห็นเลยว่า ถ้าท่านได้ลงมือทำสิ่งใดแล้วสิ่งนั้นจะไม่สำเร็จ แม้ท่านจะอยู่ในวัยใกล้ ๙๐ แล้วก็ตาม เพราะท่านเป็นผู้ที่เพียบพร้อมไปด้วยอิทธิบาท ๔ อย่างครบถ้วน คือ

ฉันทะ เต็มใจทำ

วิริยะ แข็งใจทำ

จิตตะ ตั้งใจทำ
วิมังสา เข้าใจทำ

ท่านจึงเป็นแบบอย่างของผู้มีความสำเร็จเป็นที่ตั้งอย่างแท้จริง

ช่วงหลังคุณยายอายุมากขึ้นและมักจะมึนศีรษะอยู่บ่อย ๆ วันไหนท่านมึนศีรษะก็มักจะดั่งสามล้อไปโดยปริยาย ดังนั้น วันไหนคุณยายนั่งสามล้อ พี่อารีพันธุ์จึงมักให้ข้าพเจ้าปั่นรถจักรยานตามสามล้อคุณยายไปด้วยอีกคน

นับเป็นโอกาสอันดียิ่งนัก ที่ข้าพเจ้าจะได้ติดตามคุณยายผู้ซึ่งเป็นต้นแบบในเรื่องต่าง ๆ อย่างหาผู้ใดเสมอเหมือนมิได้ ไปชมวัด ตรวจวัด ตามสถานที่ต่าง ๆ

คุณยายบอกว่า “ยายชอบนั่งสามล้อตรวจวัด นั่งสามล้อมันไม่กระเทือนเหมือนรถอย่างอื่น” และที่สำคัญไม่ว่าคุณยายจะขี่มือไปทางไหนว่าอยากจะไปดู สามล้อก็จะพาคุณยายชอกซอนเข้าไปได้ทุกชอกทุกมุมทั่ววัด

ที่อุบาสกที่ถีบสามล้อให้คุณยายนั่ง ก็จะมีถีบสามล้อในจังหวะที่พอเหมาะพอดีไปเรื่อย ๆ ไม่เร็วหรือช้าเกินไป รถสามล้อคุณยายจะมีหมอนพิงหลังใบอ้วน ๆ สีขาววางอยู่ เวลาคุณยาย

ขึ้นนั่งสามล้อ ก็จะมีคนพามาพองหลังให้ท่านให้อยู่ในตำแหน่งที่พอดี
ต้นระหว่างหลังคุณยายกับเบาะไว้ เพื่อว่าระหว่างเวลาที่คุณยาย
นั่งสามล้อตรวจวัดจะได้ไม่เมื่อยหลังจนเกินไป เวลาคุณยายนั่ง
สามล้อ ท่านจะนั่งตัวตั้งตรงตลอด สายตาของท่านจะคอยทอด
มองดูสองข้างทางในระยะใกล้บ้างไกลบ้าง มือของท่านจะคอย
ยกขึ้นชี้ชวนให้ดูสิ่งโน้นสิ่งนี้ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ฟัง
อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจ

“ยายนึกไม่ถึงเลยว่าวัดเราจะมีคนเยอะขนาดนี้ ตอนแรก
ที่หลวงพ่อบัณฑิตมาบวช ยายคิดจะมาสร้างวัด คิดจะเอาสัก ๕๐ ไร่
ตอนนี้ ๒,๐๐๐ ไร่ คนก็จะเต็มแล้ว”

รถสามล้อคุณยายจะเลี้ยวเข้าทางข้าง ๆ อาคารดาวดึงส์
ที่ถนนบุญด้วยแผ่นปูน ผ่านแผ่นปูนซึ่งปูเป็นทางเล็ก ๆ ขึ้นสะพานโค้ง
อ้อมผ่านหอรบวัง แล้วขึ้นสะพานโค้งอีกครั้ง ก่อนที่จะถึงเนิน
ประตู ที่เรียกว่า “เนินประตู” คงเป็นเพราะบริเวณนี้มีต้นประตู
เขียวครึ้มปกคลุมแน่นหนาเต็มไปหมด บางทีก็จะพบสิ่งของหรือ
เศษกิ่งไม้ที่เกะกะอยู่ไม่เป็นที่ เป็นทาง แต่ที่พบเห็นอยู่บ่อย ๆ คือ
ต้นตอที่ตั้งที่คุณยายชอบเรียกว่า ต้นเปาะเปื้อะ

คุณยายมักจะบอกให้จอตระกูลสามล้อ เพื่อจัดการกับวัชพืช
เหล่านี้ให้เรียบร้อยเสียก่อน แต่ช่วงหลังคุณยายอายุมากขึ้น

ลังขารไม่เอื้ออำนวยเท่าใดนัก ท่านจึงนั่งดูเฉย ๆ อยู่บนรถ

ที่เนินประตูจะมียุ้งชุม ถ้าจอตรถนึ่ง ๆ ยุ้งมักจะมา พื
อุบาสกจึงพยายามหลีกเลี่ยงการจอตสามล้อโดยการชี้ชวนให้ท่าน
มองดูตรงจุดอื่นที่ไม่มีต้นเป๊าะเป๊าะหรืออะไรที่รกรุงรัง แต่ก็หา
ได้รอดพ้นสายตาของคุณยายไปไม่ ถ้าต้องจอตสามล้อ ข้าพเจ้า
จะคอยเอาผ้าไล่ปิดยุ้งไม่ให้มากัดคุณยาย ส่วนพือุบาสกที่ถีบ
สามล้อก็จะไปเก็บพวกเศษกิ่งไม้ที่เกะกะไปกอง ๆ รวมกันไว้ให้
เป็นที่เส้นทาง ต้นเป๊าะเป๊าะก็เช่นเดียวกัน ถ้าเจอคุณยายจะให้
ถอนทันที ถ้าเยอะมาก คุณยายก็จะให้ข้าพเจ้าไปช่วยถอนอีก
แรงหนึ่ง

ข้าพเจ้าบอกว่าล้วยจะกัดคุณยาย ท่านบอกว่า “ไม่
เป็นไรเดี๋ยวยายจะขยับขาบ่อย ๆ ยุ้งจะได้ไม่มากัด” พร้อม
ทำท่าขยับ ๆ ขาให้ดู คุณยายท่านจะดูบริสุทธิ์และเป็น
ธรรมชาติเช่นนี้เสมอ ข้าพเจ้าก็ไม่ไปไหนไกล นั่งถอนต้นเป๊าะ
เป๊าะอยู่ใกล้ ๆ สามล้อคุณยายนั่นแหละ ถอนบ้าง เอาผ้าไล่ยุ้ง
ให้คุณยายบ้าง

ข้าพเจ้านึกชื่นชมในความพากเพียรของคุณยาย **“ถ้าท่าน
ทำสิ่งใดแล้ว ไม่สำเร็จ ไม่เลิกرا”** ปราบเป๊าะเป๊าะก็เช่นเดียวกัน
ถอนเท่าไรก็ไม่เห็นหมดสักที แต่คุณยายไม่เคยละความพยายาม

ที่จะปราบมันให้สำเร็จ คงเหมือนกับกิเลสที่อยู่ในใจ คุณยายก็ไม่เคยละความเพียรพยายามที่จะถอนมันออกไปให้หมด ปราบมันให้สำเร็จเช่นกัน

พอได้จังหวะข้าพเจ้าก็ชวนคุณยายนั่งสามล้อต่อไป จากเนินประตูก็มุ่งตรงไปทางหน้าวัด เมื่อมาถึงหน้าวัดจะเห็นประตูสแตนเลสรูปทรงเรียบง่าย สูงโปร่ง ดูสวยงาม วาววับยามต้องแสงแดดในยามเช้า คุณยายท่านชี้ไปที่ประตู

“ประตูข้างหน้านะ ยายไปบอกบุญเขามา พอยายทำประตูเสร็จได้ ยายก็มีความสุข เมื่อก่อนเป็นประตูเหล็กเก่า ๆ ลากไปลากมา ก่อนจะทำยายก็ดูเขาสรางกำแพง ลงเสาเข็ม ทำกำแพงชะแน่นหนา ยายเลยคิดทำประตูถาวร ถ้ากำแพงไม่พัง ประตูก็ไม่พัง”

คุณยายจะมองดูประตูนั้นด้วยความสุขใจและภาคภูมิใจ ในทุกครั้งที่ผ่านมา เหมือนเป็นภาพที่ตอกย้ำทำให้ท่านได้ตามตรikirระลึกนึกถึงบุญกุศลที่ท่านได้ทำมา

เสร็จจากหน้าวัด รถสามล้อของคุณยายก็จะเลี้ยวกลับมา ผ่านอาคารประชาสัมพันธ์(หินอ่อน) ศาลาจตุมหาราชิกาดอนช่วงนั้น ก่อนที่คนงานหรือพนักงานจะเข้าทำงาน ก็จะมา

รวมตัวกันสวดมนต์ทำวัตรเช้าที่ศาลานี้ โดยมีหลวงพี่มาคอยดูความเรียบร้อย และตรวจเช็ครายชื่อ ช่วงก่อนที่จะถึงเวลาสวดมนต์หลวงพี่ก็จะพาคนงานที่มาถึงก่อนช่วยกันทำความสะอาด เช็ดถูศาลาบ้าง กวาดใบไม้ตามทางบ้าง พอรอดุณยายผ่านมา คนงานก็จะพากันยกมือไหว้คุณยาย คุณยายท่านก็ยกมือพนมทักทายกับทุกคน ถ้ามองเห็นอะไรที่พอจะสอนได้ ท่านก็จะเมตตาหยุดรถ เพื่อที่จะได้บอกได้สอนคนงานเหล่านั้น

ส่วนใหญ่คุณยายท่านจะสอนให้ทุกคนรู้จักรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการรักษาสมบัติสงฆ์ เช่น การกวาดเศษใบไม้บนถนน ให้กวาดไปกอง ๆ รวมกันไว้ ไม่ใช่กวาดจากถนนลงมาทิ้งไว้ข้างทาง เมื่อกวาดเสร็จแล้ว เศษใบไม้ที่กอง ๆ ไว้ ให้หาถุงมาใส่เก็บไปทิ้งอย่างกองทิ้งไว้ เดียวจะมีอะไรมาคุ้ยเขี่ย หรือเวลามีลมแรงมันก็พัดกระจายไปอีก อุปกรณ์ข้าวของต่าง ๆ เมื่อทำเสร็จแล้ว ก็ให้นำไปเก็บไว้ที่เดิม สำหรับคนที่ชอบทำอะไรเลอะ ๆ เทอะ ๆ ไม่รักษาสมบัติสงฆ์ ท่านก็จะพูดตักเตือน สอน และย้ำแล้วย้ำอีกเป็นพิเศษ

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณงานรุ่นก่อน ๆ โชคดีที่ได้พบได้เห็นหน้า ได้รับการอบรมสั่งสอนจากคุณยายอยู่บ่อย ๆ คนงานเก่า ๆ บางคน คุณยายยังจดจำชื่อได้เป็นอย่างดี และยังทราบว่ารับผิดชอบงานในส่วนไหนด้วย

พระที่ท่านดูแลคนงานอยู่แถวนั้น ก็มักจะได้รับคำทักทายจากคุณยายอยู่เสมอ ๆ และประโยคที่ได้ยินท่านพูดเป็นประจำคือ “ท่าน ๆ ช่วยยายเป็นหูเป็นตา คอยบอกคอยสอนคนงานด้วย” หรือไม่ก็ “ท่าน ๆ ช่วยยายดูแลวัดด้วย” บางทีระหว่างนั่งรถผ่านไป คุณยายท่านก็จะพูดลอย ๆ ขึ้นมาว่า “พระองค์นี้ท่านชยัน” เพราะเวลานั่งรถผ่านจะเห็นท่านทำงานอยู่ตลอด

จากนั้นสามล้อของคุณยายก็จะเคลื่อนผ่านเข้ามาในเขตสังฆาวาส ที่โดยปกติจะไม่ค่อยอนุญาตให้บุคคลที่ไม่มีกิจธุระจำเป็นเร่งด่วนเข้ามา ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้ามาในเขตสังฆาวาสทุกซอกซอยก็ตอนมาปั่นจักรยานตามสามล้อคุณยายครั้งนี้เอง

ลึกเข้าไปข้างในจะมีโรงนอนเก่า เคยเป็นที่พักของอุบาสก ปัจจุบันคืออาคารมหาพรหม

เขตสังฆาวาสด้านในจะมีกุฏิพระหลังเล็ก ๆ สำหรับแค่นพออยู่ ๑ รูป ต่อ ๑ หลัง สร้างอย่างมั่นคงแข็งแรง กระจายอยู่เป็นจุด ๆ หลายหลังทั่วพื้นที่ แต่ละหลังจะมีถนนเล็ก ๆ ผ่านเชื่อมโยงถึงกัน พระที่อยู่ข้างในนี้ส่วนใหญ่จะเป็นพระรุ่นแรก บวชมาตั้งแต่ยังอยู่วัดปากน้ำ หรือมาอยู่วัดเป็นอุบาสกรุ่นแรก ๆ

คุณยายท่านจะจำได้อย่างแม่นยำว่า กุฏิหลังไหนพระรูป

ไหนอยู่ นิกุฏิพระหมู่ (พระรังสฤษฎ์ อิทธิจินตโก) นิกุฏิพระพิพัฒน์ (พระครูสังวรวิมลพัฒน์ จิตสุทฺธ) ฯลฯ บริเวณรอบ ๆ กุฏิแต่หลังก็จะมีการดูแลรักษาความสะอาด และเก็บกวาดไปไม่เป็นอย่างดี

จากบริเวณกุฏิพระ อาคารภavana รถสามล้อคุณยายก็จะมาออกตรงถนนเส้นที่ผ่านหน้าอาคารสองชั้นพอดี จากนั้นก็ค่อย ๆ เคลื่อนผ่านกลับมายังที่พัก ใกล้เคียง ๙ โมงเช้าสายมากแล้ว แต่บรรยากาศสองข้างทางที่รถคุณยายเคลื่อนผ่าน ยังสดชื่น ร่มรื่น ด้วยร่มเงาของต้นไม้ตลอดแนวสองข้างทาง

ข้าพเจ้าสังเกตว่า คุณยายดูมีความสุขและเบิกบานใจยิ่งนัก ในยามที่ท่านได้นั่งสามล้อตรวจวัด ภาพที่ท่านได้พบเห็นจากหน้าวัดถึงท้ายวัด เป็นเหมือนภาพที่ทำให้ท่านได้ตามตรีกะลิกนึกถึงสิ่งที่ท่านได้ทุ่มเท แรงกาย แรงใจ และบุญกุศลทั้งหลายที่ท่านได้ทำมา เพราะสิ่งนั้น สิ่งนี้ ตรงนั้น ตรงนี้ที่ท่านผ่านพบล้วนเริ่มต้นมาจาก “ฝีมือคุณยาย” ผู้ก่อกำเนิดวัดพระธรรมกาย

แม้ในบางครั้งขณะที่ท่านนั่งรถสามล้อ ได้ไปพบเห็นอะไรที่รกรุงรังไม่เข้าที่เข้าทาง ซึ่งทำให้ท่านต้องเหน็ดเหนื่อยในการคอยบอก คอยสอน คอยจ้ำจี้จ้ำไช แต่ในความเหนื่อยนั้นคุณยายท่านมีความภาคภูมิใจ ที่ได้ตามดูแลรักษาสมบัติพระ

ศาสนาอย่างดีที่สุด เพื่อให้คนรุ่นหลัง ๆ ได้ใช้กันต่อไป ดังจะได้ยินจากคำพูดของท่านที่ว่า

“ใครทำอะไร ต้องตามดูแลรักษา ไฉนดูแลรักษา นี่สำคัญ คุณยายสร้างวัดยังตามดูแลรักษา ยายทำไว้ให้หมดต่อไปในอนาคตไม่มียาย ไม่มีหลวงพ่อ ก็คอยแต่ซ่อมแซม อันไหนผุ อันไหนพัง”

ไม่ว่าสามล้อของคุณยายจะไปทางไหน ไม่ว่าที่แห่งนั้นจะห่างไกลจากสายตาผู้คน หรือมีผู้คนสัญจรผ่านไปผ่านมาเป็นประจำก็ตาม สถานที่แห่งนั้นก็จะมีแต่ความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม

แม้ช่วงหลังท่านอายุมากขึ้น จะเปลี่ยนจากการนั่งสามล้อมาเป็นนั่งรถไฟฟ้า ผ่านไปเฉพาะถนนสายใหญ่ ๆ ไม่ได้แวะดูรายละเอียดในแต่ละจุดนาน ๆ เหมือนเมื่อก่อน แต่สิ่งเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลงคือ ระหว่างที่คุณยายนั่งรถชมวัดนั้น สายตาของท่านที่มองไปตามที่ต่าง ๆ นั้น เต็มไปด้วยความสุข ความปิติ และภาคภูมิใจ จนอดไม่ได้ที่ท่านจะพูดออกมาว่า

“วัดยายสวย เพราะใจยายสวย ใจยายสะอาดบริสุทธิ์ ชาตินี้ยายสร้างวัดชาติต่อไปยายก็จะมาสร้างวัดอีก เก็บเอาคนที่เคยสร้างบุญกับยายไปด้วย เก็บเอาไปให้หมด”